List 49. **NOVICE** Tečaj XXXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 3. decembra 1879.

Obseg: Postava zoper odrtijo in pa kmetijstvo. — Shod vinorejcev in vinska razstava na Dunaji. (Dal.) — Gospodarske novice. — 46. odborova skupščina Matice Slovenske v Ljubljani 29. novembra. — Kako so Belim Kranjicam bili zatrti črni „répi“. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Postava zoper odrtijo in pa kmetijstvo.

Podoba je, da državni zbor se tudi loti postave, ki ima celiti rane, katere seka odrtija (lihva) ljudskemu blagostanju. Al komaj je poslanec dr. Weber predlog o potrebi te postave izročil zbornici poslancev, brž je tista klika, ki v dunajskih časnikih zagovarja odrtijo, planila čez ta predlog, ga obira, da se Bog usmili, in se opira na kupčijske zbornice, ki so se večinoma izrekle zoper postavo o odrtiji.

Prav lahko je razumeti, da take pijavke, ki so vajene brez dela si svoje mavhe polniti z oderanjem ljudí, kričijo, da ni treba take postave in da je celó škodljiva. O odrtiji sodi sodnik drugače kakor sodi zagovornik, trgovec drugače kakor kmetovalec itd. Al kakor o drugih zadevah, tako je tudi z odrtijo; tista judovska stranka, ki sicer po časnikih najbolj upije, tudi odrtiji slavo poje, češ, da je zavetnica svobodnega prometa, svobodnega kredita itd., in gluší poštene ljudí. Kdor pa stojí na stališči, da naj se s posojili pošteno delo podpira, to je, kdor stojí na narodno-gospodarskem stališči, ta zahteva od vlade, naj postavno varuje, da se krvavo ne odera kmetijski stan in posebno posestnik majhnih zemljišč, kateremu se najhuje godí od tistega časa, kar je v našem cesarstvu preklicana bila postava o odrtiji, tako, da vsak sme, kolikor le hoče, obresti (činža) zahtevati od izposojenega denarja.

Če so kupčijske zbornice se izrekle za to, da ni treba postave, ki zabranuje odrtijo, so one ozir jemale na kupce (trgovce), al kmetovalec ni kupec in si mora vse drugače pomagati v življenji. Če trgovec od 100 gold. morebiti lahko plača 15, 20 in še več goldinarjev obresti, tega kmetovalec nikakor ne more. Trgovec navadno jemlje denarja le za kratek čas na posojilo, za en, dva ali tri mesece, in če bi, na priliko, za leto in dan plačal 30 odstotkov obresti, plača za omenjeni kratki čas le 3, 5 ali 7 odstotkov.

Visocih obresti tedaj ne čuti tako. Navadno on uže vé, kam bo svoje blago prodal, in po takem tudi prevdari, kdaj bo mogel svoj dolg poplačati. Kmetovalec nasproti pa skor nikoli ne more za gotovo vedeti, kdaj bo svoje pridelke prodal. Ves svet vé, kako v Božjih rokah so žetev in vsi pridelki njegovi, kajti suša ali deževje, slana ali toča mu večkrat mahoma vničijo bogato letino, katere se je nadejal. Drugi pot pa, če je bila letina dobra, ne najde kupca za svoje pridelke. Zmerom tedaj mora dolg za dalji čas narediti, s tem si pa silna plačila nakupuje na glavo, če mora visoke obresti od posojila odrajtovati.

Trgovec in pa obrtnik delata dolg mnogokrat na osobni kredit, pri kmetovalcu je zmirom njegovo posestvo, na katero posojilo dobí in katero pride na boben, če dolgá poplačati ne more. Žalosten dokaz temu je ogromno število v preteklih 11 letih, kar ni več bilo postave zoper odrtijo (Wuchergesetz), eksekutivno prodanih zemljišč. Ni tedaj čuda, da zadnja leta zmirom iz različnih dežel avstrijskih dokaj ubožanih kmetovalcev kruha gre iskat v Ameriko, Indijo in Avstralijo.

Da vkljub vsemu temu takrat, ko pride postava zoper odrtijo v obravnavo zbornice poslancev, se bodo čuli pridigarji, ki bodo z mogočnimi besedami odbijali to postavo kot zastarelo šaro, ki se ne sklada s svobоščinami današnjega časa, to je tako gotovo kakor amen v očenašu. „Denar je blagó“ — bodo kričali — „in z blagom sme gospodariti vsak, kakor mu drago“. Tù pa je dobro, spominjati se besed Iheringovih, ki je rekel: „Volkovi imajo prav, če zahtevajo svobodo, ovce pa, katere po svobodi hrepenijo, kažejo, da so res ovce.“

Naše poslance in pa zastopnike kmetijstva prosimo, naj se nikakor ne dadó motiti po frazah, s penami krive svobode nališpanih; prepričani naj so, da neizmerno število ljudstva komaj pričakuje, da dobimo zopet postavo, po kateri se pravično omejuje oderuštvo.

Shod vinorejcev in vinska razstava na Dunaji.

Poroča prof. Povše.

(Dalje.)

Iz vsega lahko razvidimo, da največ kriva kozavih trt je vlažnost. In prav to nas navdaja z največim strahom, ker ravno proti zračnim razmeram smo popolno nezmožni. Močvirna zemljišča moremo zboljšati po drenaži ali z izkopavanjem odvodilnih jarkov; plevela polne vinograde moremo okopati, bolj stanovitna trpežna trtna plemena moremo namesto slabotnih zasaditi, a popolno smo brez moči in vpliva proti zračnim razmeram. Tu vlada le On, ki je gospodar vsega sveta. Vendar pa ne smemo obupati. Gosp. Thümen svetuje:

„Ko zapazimo prva znamenja te bolezni, takoj moramo porezati vse od te gljive napadene mladike in odpraviti iz vinograda, ter jih sežgati. Nikakor pa se te mladike ne smejo za živinsko krmo porabiti, ker živina more vsled take piče hudo zboleti, trdovratne gljivice pa ohranijo pri vsem tem svojo kaljivost, čeravno so bile v želodcu živine, še celó dobro se počutijo v živinskem telesu ter kmalu pridejo z gnojem na dan, kjer se toliko obilniše razvijajo in z gnojem se morda zopet povračajo v zemljo vinograda nazaj. Vse, kar je bolnega na trti, se mora sežgati. S tem saj zabranimo preobilno razširjenje te gljive.

Žalibog ne ostaja, da, kedar ta gljiva hudo razsaja, skoro ne enega peresa zdravega, tako, da ni mogoče z odrezovanjem bolnih delov pomagati si, ker perja popolno oropana trta živeti ne more. Prav tako je potrebno, da se plevel ne podkoplje, ampak izruje in posušen sožge, ker tudi on je, kakor smo rekli, navadno zeló okužen s trosi te gljive. Tudi koli, paladiči morajo biti gladki, ne skorjasti, ker v taki razpokani skorji se obilno nabirajo trosi te gljive. (Gosp. Thümen svetuje celó, če le mogoče, pobarvane kole; a to ni mogoče, ker preobilni so drugi stroški, ki se uže tako pičlo povračajo vinorejcu.) Da je to istina, lahko se prepričamo, če odtrgamo staro skorjo na kolu; za njo bomo našli dokaj mrčesnih zaleg itd. Gladke kole pa more vsakater imeti. To naj je vinorejcem toplo priporočeno zaradi te gljive, pa tudi zaradi drugih mrčesov, kateri napadajo trte in kaj radi pokladajo svojo zalego prav v skorjo paladičev ali rakelj.

Močvirne vinograde moramo izsušiti, da iz njih odvodimo zastajajočo mokroto, katera silno škoduje trtnemu razvitku sploh. Kdor napravlja nov vinograd in nahaja v spodnji plasti dovolj vode, ta naj ne opustí vsaj za pol čevlja globokeje prekopavati zemljo in na dno nametati trdega kamenja, katero se pokrije s šibjem in ruševjem ter potem zasuje. Tako napravimo odvodni rov, ki mokroto iz vinograda odpeljuje.“

Gosp. Thümen obdolžuje tudi polže kot prenositelje trosov te gljive. Nagi polži plezajo po okuženih trtah, na katerih se napolnijo s trosi, katere zanesó potem na druge nižje dele trte. Verjetno je tudi, da polži požró dokaj teh trosov, katere zopet izblatijo iz se. Dokazano je, da polži z veliko požrešnostjo povživajo gljivine trose. Tako se nahaja na perji češpljevih dreves polno gljivinih razjed, katere požrešno zasledujejo ter povživajo polži. Zato jih moramo pridno preganjati iz vinogradov s tem, da potrosimo po zemlji zelenega vitrijola, raztopljenega v vodi, ali pa živega apna ali v vodi razstanjšane žveplene kisline.

To pa so le sredstva, s katerimi se more zmanjšati škodljivost teh gljiv. Pravega zdatnega sredstva nam učenost dandanes ne ve podati. Al kakor se je posrečilo najti v navadnem žveplu zdatno pomoč proti grozdni bolezni „Oidium Tuckeri“, če tudi pozno, tako upajmo, da bo tudi proti trtnim kozam se katero sredstvo dovolj zdatno našlo.

Dosedaj so se rabila sledeča sredstva: žvepleni kalium, žvepleni apnenec, navadno žvepljenje in raztoplina železnega vitrijola. Navadno žvepljenje, kakoršno se tako vspešno rabi proti grozdni bolezni „Oidium“, proti kozam ne zda. Razloček med tema boleznima je velik in sicer ta, da grozdna gljiva „Oidium“ se razvija le na površji, koze „Glocosporium“ pa pod kožo. Do prve more torej lahko, do druge pa skoro ne pridreti žveplo, zato je pa tudi učinek žvepljenja pri prvi vspešen, pri drugi nezadostljiv. Žvepljenje je vsakako v tem dobro, ker mladi naraščaj gljiv in trosov, kateri se morda še na površji nahaja, pomori. Vsaj mene učijo skušnje, da sem z žvepljenjem vendar-le hitreje videl okrevati kozave trte, kakor drugod, kjer jih niso žveplili.

Gospod Thümen ima največ zaupanja v železni vitrijol, ki se raztopi in s to raztoplino se pomočijo od koz napadeni trtni deli. Železni vitrijol v vodi raztopljen ni premočen in ne vniči trte, vendar pa se vleze v les, kjer pomori gljive. Vsakako se mora to pogostoma ponavljati, ker ta gljiva je silno trdovratna in se grozovito hitro pomnožuje. Ako ostane le ena sama gljiva, more iz nje kmalu zarediti se na milijone mladih gljiv.

Znanstvu se bo morebiti posrečilo, pregnati tudi to nadlogo, katere nas Bog obvaruj! Naši vinogradi so uže tako zeló nadlegovani, da bi se res kmalu smelo misliti, da bi bilo bolje krompir namesti trt saditi, ker krompirja vsaj nekaj vsako leto dobimo. Ker sem letos imel priliko opazovati to bolezen v deželi, znam ceniti njeno škodo, zato sem si smatral za dolžnost, opozoriti trtorejce na to nevarnost, katera je poleg filoksere in grojzdne bolezni vinogradom gotovo ena najnevarnejših. (Dal. prih.)

Gospodarske novice.

Cena krompirja se bo podražila.

Časnik družbe kmetijske koroške v svojem zadnjem listu poroča, da so na Moravskem, Gališkem, Šleskem in deloma tudi na Českem in v doljni Avstriji prav malo krompirja letos pridelali in v nekaterih krajih tako malo, da še semena niso dobili. Omenjeni časnik tedaj misli, da bo krompir za seme spomladi drag.

Nevaren svet zoper govejo kugo.

Časnik družbe kmetijske koroške pripoveduje, da neka občina na Koroškem je imela sopašnik, na katerega so sosedje od dveh strani živino na pašo gnali. Na eni poti je živina memo nekega usnjarja šla, ki je imel pred hišo kadi napolnjene s čreslenico, katero je živina vselej pila, ko je memo šla. Tega pa ni bilo pri sosedih, ki so od druge strani goveda na pašo gnali. In kaj se zgodí? Med uno živino, ki je večkrat čreslenico pila, se ni prikazala kuga, med drugo pa je več glav za kugo poginilo. Iz tega pa sklepa poročevalec v omenjenem časniku, da čreslenica varuje živino goveje kuge. Al poročevalec je pozabil na to, da je živina bila iz dveh vasí in da le v eno vas se je zatrosila kuga, v drugo pa ne. Ko bi se bila kuga zatrosila tudi v to vas, ne bile bi je ubranile vse kadi čreslenice. Nevarno je po takem nasproti gotovim skušnjam, po katerih se ve, da ni nobenega pomočka za obrambo kuge, če med živino pride kužnina, priporočati v časnikih sredstva zoper govejo kugo in tako nevarnost njeno širiti med nevedne ljudí!

Znanstvene stvari.

46. odborova skupščina Matice Slovenske

v Ljubljani 29. novembra 1879.

Navzoči v tej seji so bili predsednik dr. Jan. Bleiweis in odborniki gospodje: dr. Jarc, Ant. Keržič, prof. Marn, Matej Močnik, Luka Robič, Fel. Stegnar, Ivan Tomšič, prof. Vavrů, Ivan Vilhar, dr. Zupanec in odbornik in tajnik And. Praprotnik.

Predsednik konstatuje pravilno število odbornikov in prične sejo z nagovorom, v katerem med drugim

pravi, da, ker se leto svojemu koncu bliža in po novem letu ima občni zbor biti, je nálog odboru zdaj, da pregleda svoje delovanje v letošnjem letu in priprave dela za prihodnje leto. Omenivši britke zgube, ki je tudi Matico zadela po smrti visoke častí vrednega rodoljuba gospoda grofa Josipa Barbota, ustanovnika naše Matice, se vzdignejo vsi pričujoči in s toplim sočutjem pritrdijo besedam predsednikovim: „večen mu spomin!“ ter odobrijo, da tudi „Matica“ je stopila v kolo častiteljev, ki so položili venec na grob ranjcega.

Prosil je potem predsednik gospode odbornike, naj ogledajo za letošnje leto udom Matice namenjene knjige, ki so uže deloma natisnene, deloma pa take, katerih tisek bo kmalu končan.

Udje dobijo letos 4 knjige:

1) „Grmanstvo in njega upliv na Slovanstvo v srednjem veku.“ Spisal J. V.

2) Raznim delom pesniškim in igrokaznim Jovana Vesela-Koseskiga dodatek, obsegajoč 24 različnih pesniških prevodov, namreč 15 Schillerjevih, 4 Paride Zajotti-evih, 3 Göthejeve, 1 Lessingovo in 1 Körnerjevo.

3) „Letopis“, ki obsega sledeče članke: 1. „Slovenščina v besedi in pismu v šolah in uradih“. Kulturno-zgodovinska studija, spisal pl. P. Radics; 2. „Przevalskega potovanje k Lob-Noru“, priobčil prof. Steklasa; 3. „Črtice o starožitnostih slovanskih“, spisuje prof. Hubad, a) Gostoljubnost v Slovanih, b) Božja sodba, c) Dodole in prporuše. 4. „Žalostna 1800-letnica ali posuto mesto Pompeji“, spisal A. Zupančič. 5. „Krško mesto na Dolenjskem“. Zgodovinska črtica, spisal J. L. 6. „Dogodbe prvega zemljevida slovenske dežele“, lastnoročno spisal izdatelj tega zemljevida Peter Kozler, s kratkim predgovorom dr. Jan. Bleiweisovim. 7. „Janez Žiga Valentin Popovič“, spisal M. Vodušek. 8. „Iz potne torbice“ (nadaljevanje rastlinskih in živalskih imen), priobčil Fran. Erjavec. 9. „Nova pisma o Bosni in Hercegovini“, spisal J. Navratil. 10. „Iztočne poslovice“. Nabral Jos. Charpentier. 11. „Narodna pesmica“, zapisal v Radovičih kraj hrvatske meje J. Navratil. 12. „Zeleni Juraj“, zapisal Anton Navratil, priobčil in razložil J. Navratil. Predsednik Matičin in vrednik „letopisa“ nado izrekuje, da tako mnogovrstno in zanimivo poučno in zabavno gradivo bode ugajalo čitateljem matičarjem in tudi nesumni kritiki; še več člankov vzeti v letošnji „letopis“ ni bilo mu mogoče iz finančnega ozira, radosten pa priznava, da „Matici“, katera brez precéne more reči, da je razen šolskih knjig na svitlo dala uže marsikako lepo delo, ne manjka spretnih pisateljev rodoljubov.

4) „Znanstvena terminologija, sosebno za srednja učilišča“, spisuje M. Cigale.

To je čvetorica, ki jo za letošnje leto dobijo udje Matičini. (Dal. prih.)

Zabavno berilo.

Kako so Belim Kranjicam bili zatrti črni „répi.“

Spisal J. Navratil.

„Ridendo corrigere mores“.

Leta 1828. prišel je bil sloveči Baraga iz Šmartna v Metliko „duš past“, ter prinesel sabo že gotovo „Dušno pašo“ (pismeno), ki je izišla na svet še le dve leti pozneje v beli Ljubljani.

Ondaj so nosile vrle Bele Kranjice še črne „répe“, to je, črne iz volne tkane pase, razcepljene na obeh koncih na več prevóz, ki so jim mahale zadaj od pripasanega pasa po belem dobro nabranem in kratkem krilu do roba kakor — „rep.“

Mahom iz prva bili so ti „repi“ našemu rahločutnemu Baragi, kakor se je pokazalo, trn v peti; jako pisano jih je gledal, premda so bili črni, a ne pisani (s kakoršnimi se pašejo mnoge proste Kočevarke še dandanašnji).

Napovedal je ónim, to je, črnim ženskim pasom na tihem vojsko, in začne premišljevati, kako bi se dala zatreti ta, po njegovih mislih grda šega.

Priljubivši se pobožni mož pobožnemu ljudstvu s pobožnim življenjem in z izvrstnimi cerkvenimi govori, — počel je v cerkvenih govorih najprej z rahlo besedo pikati črno spako na lepi beli ženski opravi, na posled pa opominati svoje belo opravljene poslušalke, naj bi se iznebile tega nelepega, a povrh tudi dragega prirepka; — ali drugo nedeljo pridejo zopet vse.. z répi v cerkev.

Vrli pastir, (ki pa ni mogel pri svojih ovčicah trpeti repov), opomina in prosi na novo; — zahman. — Še nekolikokrat je govoril blagi mož belokranjskim črnorepkam z gorečo besedo ter jih milo prosil in presrčno rotil, naj se že odpovedó.... črnemu nespretu. Slišal sem praviti, da je skrbni dušni pastir v svoji gorečnosti vplel — vendar ne rabato, nego dobrohotno — celó te krepke besede, da se mora človek na vso moč približevati najvišemu bitju, ne pa.... nemi živini.

Komu drugemu bi se bilo morda jako zamerilo tako prispodabljanje, — Baragi se ni.

„Zariščile“ so se, res da, vse pričujoče Bele Kranjice, sramežljive, pohlevne duše; ali ko pride druga nedelja, — primahajo ž njimi v cerkev... i stari repi.

Nijedna ni hotela biti prva, da bi popustila rep, — zato je ostalo zopet vse pri starem. — Iz tega se vidi, kolika je moč stari narodni šegi ali navadi, in kako težko jo je izkoreniti.

Novica, kako preganja Baraga belokranjske črne repe, pa jih ne more pregnati, dospela je tudi na Krupo do tedanje gosposke. Sodnik F. G., velik veseljak (s katerim sem se seznanil kakih 14 let na to), nasmeje se, pomisli in reče sam sabo: „A samo z besedo se repi ne dajo izpodrezati. To bode zdaj moja skrb“. — —

Drugo nedeljo zasede sodnik-veseljak konja in prijaše v Metliko še za časa, to je, še pred „véliko mašo“.

Blizu cerkve si izbere nekoliko bistrih dečakov, ki so čakali službe božje, jih povabi prijazno v bližnjo krčmo na „kupico vina“. Kdo bi se branil iti s takim gospodom na kupico vina, i to dobrega, kajti gospôda ne pije „zavrelice“!

Smejoč in šaleč se idejo izbrani dečáki za njim v krčmo. Potem ko „ga“ je imel uže vsak po kake tri ali štiri kupice pod klobukom, začne gosp. sodnik-veseljak veselim gostom natihoma besediti tako: „Zvedel sem, kako izpodrezujejo g. Baraga Belim Kranjicam črne repe, pa samo... z besedo, ali da jim jih ne morejo izpodrezati. Kako bi jih samo z besedo!? To se ne dá tako; to se mora drugače. — Veste kako? Da vam povem! — Vnótajte se v cerkvi polahko med ženskimi, katere stojé sredi cerkve, — zvezujte jih skrivaj trdno ž njihovimi repi od zadaj po dve — tri — štiri... vkup, pa mislim, da ne bode drugo nedeljo nijedne repate več v cerkev. — Ali jezik za zobé! — Zdaj še „šentjanževico!“ (veseljak natoči še vsakemu polno kupico „najboljega“), „potem pa hajd' na delo!“

*

Veselim „vragostrelom“, po zavžiti sladki kapljici pa še vesele šim in drznejšim, ni trebalo velevati tega dvakrat.

Opravili so na to svoj posel v cerkvi (dokler so bogaboječe Bele Kranjice verno poslušale božjo besedo), natanko po veseljakovem napótku. Res, da ni bilo to delo pobožno in na pravem mestu; — ali istina je, da se je tako godilo, in da je bilo... uspešno. Kajti odhajaje po dovršeni službi božji iz cerkve, niso se mogle hrpe trdno z repi zvezane in zavozlane nikakor razvozlati in raziti, tako da ni bilo drugače, nego da so si morale še le pred cerkvenim pragom prebudo zavozlane repe sè svojimi zapásnimi „britvami“ razrezavati ali pa odrezavati na velik smeh gledalcem. — Lahko si mislite, kako so se sramovale sramežljive Bele Kranjice.

Naglo se je raznesel glas o tej resnični zgodbi po vsi metliški okolici; in ko je prišla druga nedelja, prišle so v cerkev zopet i pobožne Bele Kranjice opasane s črnimi pasi, kakor poprej, — ali vse... brez repov, ki jim niso potem narastli nikdar več. Živ krst (razen omenjenih zamolklih dečakov) pa ni zvedel, kdo je prav za prav zatrl belokranjske črne „repe“. Večkrat sem slišal za mladih nog praviti, da jih je... Baraga.

Pozneje sem se pa seznanil, kakor že vemo, sè sodnikom veseljakom, ki mi je razodel o posebni priliki, da je to prav za prav njegova zasluga, ter mi pravil tudi na drobno vso to smešno, a vendar verjetno dogodbo. Zdaj, ko ga ni več zdavna kost pri kosti, razglašam jo sosebno Belim Kranjicam, da bodo vedele, kdo jih je oslobodil nespretnih črnih repov.

Naši dopisi.

Z Dunaja 29. nov. — Poročale ste uže, drage „Novice“, o veliki zgubi, ki je zadela narod slovenski po nenadni smrti grofa Barbota. Naj Vam nekoliko poročam, kaj se je godilo, predno je bilo truplo ranjcega prepeljano na pokopališče v njegovo domovino na Kranjsko. — Po želji rodovine njegove je bilo truplo 25. novembra najprej fotografirano, potem so ga prenesli v črno ogrnjeno in razsvitljeno cerkev pri Šotih, kjer je bil ranjki pred 25 letmi poročen. V cerkvi je dvorni kaplan prečastiti gosp. Kulavic, naš rojak, z veliko asistenco opravljal mrtvaške molitve in truplo blagoslovil. Mrtvaška truga je bila preobložena z venci darovanimi mu od prijateljev in častiteljev njegovih. Med temi je bil venec Hohenwartovega kluba, slovenskih državnih poslancev in pa tukajšnjega vseučiliškega društva „Slovenije“, venec českega kluba itd. Ob mrtvaškem odru se je zbralo veliko državnih poslancev, tudi ministra Pražak in Stremayr. Po molitvah in nemškem petji so zapeli tudi pevci društva „Slovenije“ nagrobnico „Blagor mu!“, katera je vse navzoče očividno ginila, čeravno niso razumeli njenih besedi. Pri vsem tem je bila po britki zgubi potrta grofinja klečé s svojim sinom, kar se je Dunajčanom čisto kaj novega zdelo. Po tem cerkvenem opravilu se je peljala mrtvaška truga z vsemi venci na kolodvor južne železnice, kamor jo je spremila grofinja vdova in slovenski državni poslanci. Truplo se je dalo v poseben vagon, da se odpelje v njemu tako drago domovino. V zbornici poslancev je predsednik grof Coronini se s srčnimi besedami spominjal ranjcega, in vsa zbornica soglasno je pritrdila njegovemu govoru, ki je povdarjal ranjcega iskreni patriotizem in ko skala trdno značajnost. Bodi nepozabljivemu zemljica lahka! — Naj tem vrsticam dodam še, da so slovesno sprejeli naši poslanci in vrlo društvo „Slovenija“ naše junaške Kuhnovce 30. dne novembra, in da 3. dan t. m. napravi „Slovenija“ veliko „besedo“ v spomin Prešernu.

Na Dunaju 1. dec. (*Sprejem Kuhnovcev na Danaji.*) Akopram je prišel vlak, ki je pripeljal slovenske fante na Dunaj, že ob $^3/_4$7. zjutraj, vendar se je zbralo lepo število udov „Slovenije“, kakor tudi druzih odličnih Slovencev, živečih na Dunaji na $^3/_4$ ure od Dunaja oddaljenem Matzleindorferskem kolodvoru. Zbrana je bila tudi generaliteta, med temi fml. Ivanovič. Bližal se je že vlak, katerega smo tako težko pričakovali; iz vagonov pa zadoni marš „Pridi Gorenjc“. Kako milo nam je pač donel na tuji zemlji! Iz mladih grl pa se zasliši krepki živio-klici junaškim slovenskim fantom. Sam presvitli cesar so dovolili, da pripne društvo „Slovenija“ na prapor junaškega slovenskega polka lavorov venec s slovensko trobojnico in črno-rumenimi trakovi z napisom „Slovenija junaškemu polku“ in „Jajce, Rogelje, Livno“. O tem je tudi aviziralo vojno ministerstvo g. polkovnika Priegerja. Gosp. predsednik „Slovenije“, Radovan Pukelj, in odbor stopijo pred gospoda polkovnika Priegerja in predsednik ga nekako tako nagovori: „Pobjedonosni junaški polk! Dragi rojaki! Z velikim veseljem nas je napolnila vest, da dojde jeden najhrabrejših polkov naše hrabre armade sem; veseli smo bili, vsaj veljalo je, pozdraviti junaške sinove naše domovine v središči Avstrije. Z opravičenim ponosom gledamo na te, junaški polk, ki si se tako odlikoval v zadnji vojski s svojo hrabrostjo. Pozdravimo Vas tu, dragi rojaki, daleč od naše domovine! In ti z lavoriko obdani prapor sprejmi zahvalo Slovenije, ki te občuduje. Lavorov venec s cesarskimi trakovin in slovensko trobojnico naj te kinča pri prihodu na Dunaj! Slava slavnemu polku! Slava cesarju!“ In zopet so zadoneli slava-klici daleč okrog. Gosp. polkovnik Prieger pa je podal predsedniku „Slovenije“ roko rekoč: „Zahvaljujem se Vam v imenu svojega polka za Vaše domoljubje!“ Tudi neka gospica podarila je lavorov venec z napisom „den tapfern Kriegern“. Mi pa smo spremili polk do Franc Josipove vojašnice. Dunajske zaspance pa je privabila godba na okna, ki so se čudili, kaj ta stvar pomeni.

Iz Kostanjevice 26. nov. (*O predavanji gosp. vodje R. Dolenca na dalje.*) Izmed črnih plemen nam je g. R. Dolenec posebno te-le priporočal: 1) Portugalko (Vöslauer) in žlahni Gumpoldskirchner sta iz njenega grozdja; zorí rano, tedaj bi tudi po Dolenjskem lahko dozorela. 2) Burgundec črni; on rodí sicer majhne grozde, pa sila mnogo. Polovica vina iz portugalske in polovica iz burgundeca dá izvrstno pijačo. 3) Frankinja z velikimi grozdi rodí bogato; vino dá izvrstno.

Vse tù imenovane trte se dobé v deželni vinorejski šoli na Slapu, bodi-si ključi ali pa trte s korenínami, po jako nizki ceni. Kdor si pa želi iz Slapa trt naročiti, naj se kmalu oglasí, drugači pride lahko prepozno. Se ve da se trte sadijo še le spomladi, pa to ne dé nič, ker se sadike do sajenja lepo v izkopani žleb položé in z zemljo pokrijejo, da čakajo, dokler se čas sajenja približa.

O pomnožitvi trt je gosp. Dolenec nam razlagal blizo to-le: Znano je, da se trte pomnožijo s tem, da sadimo ključe, ali da si preskrbimo živice, to je, že vkoreninjene ključe ali pa po grebenicah. On najmanj priporoča rediti grebenice; grubanje je zaznamoval ko večidel nepotrebno in škodljivo. Grubanje — je rekel — morate opustiti. Se ve, da so naši vinorejci, ki celó misijo, da trta, dokler se ne pokoplje, celó ne more roditi, debelo gledali ter tudi svoje mnenje odkritosrčno povedali. Gospod D. pa jim je to čudno mnenje z neovrgljivimi dokazi z glave izbil. Pokazal

nam je najprej, kako saditi ključe v trtnico, da si tù izredijo novih, dobrih sadik; kako s ključi o trtnici ravnati, in kako jih tri leta stare vzeti iz trtnice, ter jih posaditi v vinograd. Vendar tega ne mislim na drobno opisovati, ker je gosp. vodja obljubil, da bo na svitlo dal knjigo o trtoreji in vinarstvu, brž ko bode mogoče.

Dolenci svoje trte pomnožujejo največ z grubanjem; in tudi nove vinograde zasajajo s grebenicami, katere precej drago od mejašev kupujejo. A grebenice, kakor smo iz nauka g. Dolenca spoznali, za tako obdelovanje niso, ker nimajo spodnjih korenin, katere imajo nalog, globoko v zemlji živeža iskati. Trte, izrejene iz ključev v trtnici pa imajo vse potrebne lastnosti, in če si jih vinogradnik iz deželne vinorejske šole na Slapu ali v katerem drugem enakem zavodu kupi, vsaj vendar vé, kaj kupi, od mejaša pa dobi mačka v vreči. Gospod vodja se ni mogel načuditi načinu, kako Dolenci trte sadijo in nove vinograde zasajajo. Kmet, ki misli napraviti nov vinograd, ne stori tukaj druzega, kakor to, da poseče grmovje, ki je morebiti poprej ondi rastlo. Iztrebiti korenine, izkopati skale, pobrati kamnje, na to malokdo misli. Da! še kako boljše drevo, na priliko hrast, pusti v novem vinogradu, v katerega je nasadil trte, da mu zemlja, dokler trte ne bodo začele roditi, ne bo brez koristi stala, tako tudi krompirja, koruze, fižola itd. Po nauku gosp. D. pa mora biti ves prostor, kjer ima nograd biti, skozi in skozi vsaj dva čevlja globoko prekopan, in vsega, kar v nograd ne spada, otrebljen. — Trte se morajo saditi v vrste tako, da jih more solnce ves dan ogrevati, da ena drugi ne dela sence. Tako posajene trte dajo boljšega vina, in lože se ubranijo nevarni plesnobi, kakor one, ki stojé v nogradu, tako, kakor vsajena koruza na njivi. Poleg tega je pa tudi obdelovanje takega vinograda ložeje in manj zamudno, kakor onega, ki je po starem kopitu zasajen. Tudi smo čuli, kako bi se dali stari vinogradi s časom popraviti, ker dosedanje trte posekati in vinograd kar na mah iznovega zasaditi ne gre, in bilo bi nespametno. Kdor hoče svoj stari vinograd pomladiti, naj odloči v ta namen povoljno velik kos, katerega naj poseje z nemško deteljo. Znano je, da ta detelja dá obilo vžitka, da dolgo trpí, in ker se zarine s koreninami, ki so dolge in močne, globoko v zemljo, tudi zemljo zdatno zboljša. Od detelje ima posestnik dohodek, ki mu nadomestuje onega, ki ga od trt, katere po detelji pešati pričnejo, ne dobiva. Ko so trte oslabele in tudi detelja uže ponehuje, se ta prostor ves prekoplje, kakor pri vsaki novi zasadbi; potem se trte lepo v vrste posadé. Ko je kos nograda na ta način pomlajen, se dela z drugim enako. — Opomniti moram, da se naši ljudje tako globocega prekopovanja, kakor je bilo poprej rečeno, zelo bojé, češ, da preveč stane. Jaz pa mislim, da dobro storjeno delo ni nikoli predrago; osobito če še pomislimo, da na tak način zasajeni vinograd obilo rodí in da delo, ki bi ga imeli vsako leto s pogrubanjem trt, potem odpade. — Nadalje je svetoval g. R. Dolenec: „Redite in obdržite nizke trte, ker nižje ko je grozdje, boljše je, bolje zori; tudi se dajo nizke trte lože oskrbovati, in lože mraza obvarovati z raznimi pripomočki. Visoke trte delajo po vinogradu senco in hlad, ter so prav pripravne za vgnjezdenje plesnobe in gnjilobe; poleg tega pa med visokimi trtami ne more grozdje nizkih trt nikakor dozoreti, ker ga solnce obsevati ne more. Od tod menda tudi „čviček"?

(Dal. prih.)

Novomesto 27. nov. (*Vabilo.*) Narodna čitalnica novomeška bo imela v nedeljo 13. decembra ob 4. uri popoludne svoj letni občni zbor, pri katerem se bo volil za prihodnje leto nov odbor, pa tudi nov predsednik namesto umrlega visokočastitega gosp. grofa Barbota. Vsi častiti gg. udje so uljudno vabljeni, da se obilno vdeležijo volitve. Odbor čitalničin.

Iz Motnika 27. nov. (*Nekaj v pojasnilo tukajšnjih starin.*) Gosp. Šumi naj mi ne zameri, da jaz nekatere tukajšnje starine pojasnim po svojih poizvedbah. „Vsi ljudje vse vedó" — pravi domač pregovor. V 39. listu letošnjih „Novic" sem omenil nekaterih starinskih reči in med njimi nekega kamnja, kateri je bil v gornjem Motniku pri neki hiši najden. O tem kamnu g. Šumi misli, da ni rimsk. Kako sem pa jaz za ta rimski napis zvedel, naj tukaj povem. Uže od nekdaj si prizadevam, da bi o našem starem trgu kaj zgodovinskih notic našel, ker menda tak, ki v dotičnem kraji stanuje, lože o njem kaj gotovega izvé, ko kak drug, ki je od dotičnega kraja oddaljen. Leta 1872. sem pisal slav. gosp. Dav. Trstenjaku, kaj neki on o Motniku zgodovinskega vé. Takoj mi je blagovoljno odgovoril, da je bil tukaj najden kamen z rimskim napisom možkih in ženskih imen — kako pa da se je našel in kje se zdaj nahaja, mi ni razodel. Med drugim mi je velečastiti gospod rekel, da je utegnila za Rimljanov tukaj stati postaja „Ad Medias", katera je bila pol pota od postaje „Mansio Adrante" do Celja. Rekel je, da bi je bilo iskati med Vransko in Kaplo, ker je od ravno tukaj na oba kraja po 13.000 rimskih stopinj, ter me je vprašal, kaj jaz o tem mislim. Jaz menim, da, če se dokaže, da je v Kamniku na Šutni colna štacija podsuta, smemo z gotovostjo reči, da je brez dvombe tu doli čez tuhinjsko-motniško dolino cesta peljala in da se je na Ločeci s trojansko zvezala. (Ne na Sočici, kakor je v 39. listu „Novic" v dopisu iz Motnika tiskano.) Ločica pomeni kraj, kjer ste se cesti ločili, kakor se ločite še dandanes. Od tod to ime. Tukaj pripovedujejo kmetje, da so na neki županovi njivi, kateri se „za fužinami" pravi, več kamnitih podob izorali, in jih potem za gradivo porabili. Tako se z našimi starinami godí! Prihodnjo spomlad se mi bo morebiti posrečilo, nek starinsk kamen — če ni znani grobni napis — na svetlo dobiti, katerega imajo pri Kropivěku v pečnem stolu vzidanega. — Naj še povem, kako naš narod pomni stara mesta Trojane, Vransko in Celje. Pripovedujejo namreč, da je imel neki kralj tri hčere: Marijano, Franco in Ciljko. Marijano je postavil v Trojane, Franco na Vransko, Ciljko pa v Celje. Križnik.

Iz Ljubljane. — Adresa gospodu grofu Hohenwartu poklonjena od njegovih volivcev kmetskih občin cele gorenjske strani od podnožja Triglava doli do pokrajine kranjske in loške, katerim so poleg onih, ki so gospoda grofa Hohenwarta za svojega poslanca volili v državni zbor, pristopili še drugi rodoljubi kmetskih in mestnih občin, šteje nad 1200 podpisov, ki kažejo, kako srečne se čutijo naši Gorenjci, da imajo tako odličnega zastopnika v državnem zboru. Adresa, deloma zahvalnica gospodu grofu Hohenwartu za njegovo izvrstno postopanje o adresini razpravi v zborni ci poslancev, deloma pa čestitka o odlikovanji njegovem z redom železne krone 1. vrste, glasí se tako-le:

„Vaša Preuzvišenost! Ko smo udano podpisani Vas, preuzvišeni Gospod! 24. junija t. l. za svojega zastopnika soglasno volilo v državni zbor in ste Vi našo volitev uljudno sprejeli, navdajalo nas je popolno prepričanje, da smo si izbrali rodoljuba za svojega zastopnika, ki ne bode samo ponos nam volilcem, temveč tudi mož zaupanja vseh narodov Habsburške monarhije, ki ves čas, kar je Avstrija postala ustavna država, hrepenijo po tem, kar v ustavnih državah vsem narodom gre, česar pa oni do danes še niso dosegli.

In kakor se je posrečilo naši deželi, da je slovenski narod poslal možake v državni zbor, kateri želijo mirú in sprave med narodi avstrijskimi, tako se je ta blagi namen posrečil tudi drugim deželam vsaj toliko, da v zbornici poslancev ima zdaj tista stranka večino, katera želí, da Avstrija po zadovoljnosti svojih narodov postane tudi navzunaj mogočna in veljavna v vrsti evropskih držav. In le po taki večini bilo je mogoče, da je iz poslanske zbornice pred prestol našega presvitlega Cesarja prišla adresa, katera razodeva vsa sredstva, po katerih se dadó zaceliti britke rane, ki jih je mnogo let gospodujoča centralistična stranka sekala narodom nenemškim in vlado zasukala na pogubno pot, iz katere državo rešiti more le po vse drugačna sistema, da na mesto brezverstva stopi žive vere svetinja, na mesto neenakosti narodnih pravic narodna ravnopravnost, na mesto zgodovini Habsburške monarhije nasprotnega centralizma pa ona decentralizacija, katera deželam pustí, kar deželam gré, državi pa, kar je njenega.

In prav ta adresa na prestolni govor Njega Veličanstvu poklonjena in po Vaši Preuzvišenosti osnovana ter v adresini debati tako izvrstno zagovarjana, vzeta je iz dna naših src, ki nas silijo, najtoplejšo zahvalo Preuzvišenosti Vaši tem več zato izreči, ker iz Najvišega odlikovanja, katero je Vam došlo po sklepu Njegovega Veličanstva 8. dne novembra t. l., radostni spoznavamo, da to, kar adresa razodeva, se popolno sklada s preblagimi intencijami presvitlega našega Cesarja.

Dvojni nagib je tedaj, ki nam je narekoval to pismo, katero od ene straní je izraz najtoplejše zahvale Vaši Preuzvišenosti za ravno tako modro kot energično postopanje o adresini debati, — od druge straní pa izraz navdušenega čestitanja o odlikovanji, ki je Preuzvišenosti Vaši došlo od Njegovega Veličanstva, presvitlega našega Cesarja in Gospoda.

Blagovolite o tem dvojnem smislu sprejeti od nas to ponižno pismo, katero sklepamo z navdušenim klicem:

slava, slava, slava

našemu velečastitemu zastopniku, prvaku zbornice poslancev, visokorodnemu grofu Karolu Hohenwartu!

Volivci gorenjskih kmetskih občin
30. novembra 1879.

— Še nam doné po ušesih gromoviti „živio- in živili“-klici 26. in 27. novembra, s katerimi se je slavil prihod naših junaških vojakov — Kuhnovega pešpolka štev. 17. — iz Bosne v Ljubljano, — in še nam živo stojijo pred očmi vse slavnostne naprave, s katerimi je naše mesto obhajalo radostni sprejem vrlih sinov zemlje naše slovenske. Al ker našemu listu ni mogoče, popolnega popisa vseh svečanosti svojim čitateljem podati, naj se zadovolijo le s kratkimi črticami, in slavni naš polk naj to malo za ljubo vzame po domačem pregovoru: „uže veljá, kamor srce peljá!“

Vse potovanje, katero so storili naši junaci, stopivši na obalih Adrije v Trstu na kopno zemljo, zemljo slovensko, bilo je v vsem podobno slavnostnemu obhodu; povsod so jih sijajno sprejemali, od Trsta počenši po vseh stacijah naše notranjske domovine do Ljubljane, v Ljubljani, pa tudi v Gradci in na Dunaji, kjer so se ustavili, so jim, sosebno pa še sinovi in hčerke slovenskega naroda, skazovali svojo ljubav in častno priznanje njihovega junaštva; povsod se je očitno videlo in glasno čulo, da „kri ni voda“.

Poglejmo si zdaj le malo bolj sprejem naših vojakov v Ljubljani, ki je bila omenjena dva dneva prav eminentno zopet to, kar je: bela Ljubljana, slovenska Ljubljana.

Kmalu na večer je vrela neštevilna množina ljudstva proti kolodvoru, kamor sta se ob pol 7. uri imela po železnici pripeljati dva batalijona Kuhnovcev. In res, ko vlak prispé v kolodvor, nam godba njihovega polka s slovensko melodijo „Naprej zastava slave“ naznani, da so naši junaci tukaj in njim na čelu ljubljeni njih polkovnik g. Prieger. In gromoviti „živili“-klici pretresajo zrak. Mestni župan g. Lašan, vpričo c. k. deželnega predsednika viteza Kaline, deželnega glavarja vit. Kalteneggerja in mnozih viših c. k. častnikov, z nagovorom pozdravi prvi v imenu mesta g. polkovnika in v njem naše vojake. Gospod polkovnik Prieger pa županov pozdrav odzdravi z odgovorom, katerega vsega priobčimo zato, ker v njem beremo častno priznanje velike veljave našega domačega polka. Tako-le se je glasil:

„Kranjska dežela in nje glavno mesto Ljubljana imate pravico, da ste ponosni na svoj polk! Vojaki tega polka so sinovi vaše dežele, óni so kri vaše krvi, in s ponosom rečem jaz, da so sinovi taki ostali, kakoršni so bili očetje njihovi. Hrabrost in vztrajnost tega polka ste skrajni in utrjeni bili v tej, zagotovim vam, z nevarnostmi in trudom prenapolneni vojni, sè svestjo, da jim je Kranjska naklonjena in da jih ljubi domovina. Vojaki so vedeli, da se vojujejo soglasno z željo prebivalstva svoje očevine, in da so šli tje doli oproščat zatiran narod. Njih hrabrost je povekšalo tudi preverjenje, da njihova domovina sočutno in simpatično opazuje svoje vojake. Mnogo smo prestali, mnogo trpeli, al trpeli smo za domovino in vladarja svojega; ponosno pa rečem, da so na visokem in na najvišjem mestu priznali, da vojaki polka sedemnajstega so najboljši vojaki!“

Pozdravil je polk tudi deželni glavar vitez dr. Kaltenegger v imenu dežele, in pozdrav je tudi njemu lepo odzdravil gosp. polkovnik. Pred kolodvorom pa so na konjih čakali zastopniki „Sokola“, veteranskega, požarnega in strelnega društva, in polk v slovesnem sprevodu spremili v mesto.

Najsijajniši prizor svečanosti se je pa vršil pri slavolokom, ki je bil na dunajski cesti ob Smoletovi hiši na čast našim vojakom z napisom: „Dobro došli junaški naši sinovi!“ postavljen in tako krasno razsvitljen, da je dajal podnevno svetlobo okoli sebe. Tù so bila zbrana vsa ljubljanska društva, mnoga s zastavami, med katerimi tudi bisoviška čitalnica; tu so bili zbrani sprejemni odbor, deputacija patrijotičnega društva ljubljanskih gospá pod načelstvom pl. gospé Kaline in oficijalna gospôda, prišedši iz kolodvora itd. Pristopila je ob prihodu polka gospica Marjeta Jamšekova, spremljana od dveh gospodov odbornikov, kateri je bil častni nalog, da izročí sreberni lavorov venec našemu polku, katerega je tù pod slavolokom z nemškim nagovorom pozdravil vitez dr. Stöckl, slovenski pa gosp. P. Grasselli. Ker je pozdrav Grasselijev prisrčno razodel vsa čutja naroda slovenskega v tem slovesnem momentu, priobčimo ga od besede do besede celega, tako-le se glasečega:

„Željno je pričakovala Ljubljana današnjega dne. To priča navdušenje, ki vam iz tisoč in tisoč grl kliče: Dobro došli! Paznim okom in skrbnim srcem je domovina spremljala junaške čine vašega orožja, katero je na strmine bosenskih planin neslo slavo vašega, slavo slovenskega imena. Vaša slava je bila tudi naša slava! Glasno je odmevalo v naših prsih priznanje, s katerim je bilo počeščeno vaše junaštvo. Radosti nam je igralo srcé, ko smo čuli, da ni vojaka boljšega nego je naše zemlje sin! In to radost, ta naš ponos vam kaže praznično današnje lice našega mesta, ki vam je hotelo obelodaniti svoje spoštovanje, svojo ljubezen! Želeli pa smo tudi, da vi ohranite v vednem spominu današnji dan in za to se usojamo vam izročiti stalno vezilo. La-

vorika krasi vrlega vojnika in lavorov venec hočemo pripeti na prapor vašega polka. Devišk je še ta prapor, ni vas vodil še v slavnih bojih, a blagoslavljen je na zemlji, ki je bila vašo kri! Tako je vaš prapor sam vez prošlosti z bodočnostjo, spoječ prejšnjo slavo s prihodnjo. Venec pa, ki ga bode Ljubljana pripela na vaš prapor, naj za vekov veke bode trdna vez med domovine glavnim mestom in slavnim vašim polkom, kateremu vsa Kranjska danes kliče: Slava! Slava! Slava!"

Gospod polkovnik se je s krepko besedo zahvalil za ta prisrčni pozdrav, rekši med drugim: „Res, vojaki kranjski so taki, da je treba iskati boljših".

Ko je deputacija patriotičnega društva ljubljanskih gospá pod vodstvom prečastite gospé soproge c. k. deželnega predsednika gosp. polkovniku za pozdrav izročila krasen šopek cvetlic, je gospica Jamšekova z ljubkim glasom ogovorila polkovo zastavo z besedami: „Slavna zastava! Prejmi lavorov venec, katerega Ti pokloni glavno mesto hvaležne domovine", in privezala je sreberni venec zastavi, obloženi uže z mnogimi venci. Gospod polkovnik poljubi jej v imenu polka roko za krasni dar, in gromoviti živio-klici se zopet ponavljajo iz velike množine ljudstva, čitalniški pevski zbor pa navdušeno zapoje „Naprej zastava slave"! —

Po vsem tem maršira polk skozi mesto, ki je bilo lepo razsvitljeno in na več krajih s zastavami, transparenti itd. okinčano, ter se podá k počitku v kosarno.

Drugi dan zvečer je bila velikanska gostitev vojakov na strelišči, pri kateri je v zgornjih in spodnjih prostorijah kraljevalo burno veselje, povzdigovano po napitnicah, katere so s primernimi govori sladili mestni župan, deželni glavar, dr. Zarnik, Dežman in drugi. Okoli enajste ure ponoči so vojaki navdušeni vesele večernice zapustili strelišče, drugo jutro namenjeni na pot proti Dunaji. —

Dolžnost nam je, da h koncu tega popisa izrekamo toplo zahvalo vsem gosp. odbornikom, ki so se trudili z vredbo tako lepe svečanosti našim rojakom vojakom, in pa oni šestorici naših gospá in gospic, ki so prevzele težko nalogo priredbe gostije v kuhinji na strelišči in jo tako izvrstno dobro izvršile.

— (*Pogreb gosp. grofa Josipa Barbota.*) O pogrebni svečanosti na gradu ranjcega in pa v cerkvi Št. Ruperta in na njenem pokopališči, kjer je 27. dne t. m. popoldne o 3. uri bilo truplo nepozabljivega nam rodoljuba v rodovini grofovi lastno rakev položeno, nam gosp. Fr. Potočnik, ki je po želji tukajšnjih častiteljev ranjcega in iz posebnega spoštovanja do prezgodaj nam umrlega rodoljuba drage volje mandat prevzel, da jih je zastopal pri pogrebu in venec z napisom: „Domovina vernemu svojemu sinu" položil na rakev umrlega, poroča sledeče:

Uže dopoldne 27. novembra se je voz za vozom peljal proti gradu Rakovniku in na stotine ljudstva je romalo tje. Ni čuda tedaj, da pred 3. uro popoldne je bilo vse polno občinstva na gradskem dvoru. Tu je stal Doberletov mrtvaški voz, okinčan s 24 venci, poklonjenimi spominu ranjcega od naših državnih poslancev, od českega kluba in pa društva „Slovenije" na Dunaji, od čitalnice novomeške, kateri predsednik je grof Barbo bil, od trebanjskih narodnjakov in mnogo druzih, katerim se je dodal tudi venec, ki sem ga jaz prinesel iz Ljubljane. Na trugi iz cinka, ki je pred sprevodom stala v črno preoblečeni in po cerkvenem običaji razsvitljeni gradski kapeli, pa je ležalo pet vencev grofove rodovine. Ko je bilo vse za sprevod vredjeno, pristopi 17 duhovnikov, njim na čelu gospod kanonik Mlakar iz Novomesta, ki v kapelici opravijo cerkveno molitev za mrtve, po tej pa pevci iz Novomesta, združeni s pevci še druzih krajev zapojó pogrebno pesem. Ganljiv je bil ta prizor slovójemanja od preblagega mrtveca! Pričel se je potem sprevod z grada v cerkev Št. Ruperta. Na čelu sv. razpelo z ministranti, potem 10 voz z duhovščino in za temi mrtvaški voz, obdan od 16 svetilcev v črni obleki. Za mrtvaškim vozom je nesel najstarejši grofov sluga komorni ključ na črni blazini, zraven njega pa je dvorski lovec nesel trivogljati klobuk in grofov meč. Za njima se je v dveh vozovih peljala gospá grofica vdova, sin, brat in še drugi udje rodovine ranjcega. Za temi se je peljalo 25 vozov gospôde in peš je šlo najmanj tisoč ljudí z gorečimi svečami. Ko je dospel sprevod do cerkve Št. Ruperta, se je truplo v cerkvi zopet blagoslovilo in od tod so vsi peš spremili umrlega na pokopališče, kjer se je med molitvami duhovščine v lastno rakev položil. Mnogim, mnogim so solze v očéh lesketale in stoterno se je slišalo: Bog daj dobremu gospodu večen mir in pokoj!

Še pred pogrebom — nam poroča g. Potočnik — ga je prežalostna grofinja vdova vpričo svojega sina, brata ranjcega grofa Maksa Barbota, treh njegovih sester in svaka grofa Sirmagya ljubeznjivo sprejela in mu na njegov nagovor, v katerem jej je izrazil srčno milovanje o zgubi tako odličnega Bogu, vladarju in domovini vseskozi iskreno udanega rodoljuba, globoko ginjena odgovorila, naj blagovoli vsem prijateljem, ki se ranjcega tako ljubeznjivo spominjajo, poročati njeno najtoplejšo zahvalo. „Zdaj pa — je rekla britke žalosti vsa prevzeta gospá — ko je Božji previdnosti se vzvidelo vzeti nam ljubljenca, priporočam vsem svojega sina, katerega odgojiti v duhu njegovega očeta, mi bode sveta skrb." Ves ginjen — nam poroča g. Potočnik — sem grofinji vdovi poljubil roko in se poslovil od nje z dostavkom, da ta obljuba ostane vsem domoljubom premila oporoka.

— (*Dobrodelno društvò ljubljanskih gospa*), kateremu načelnica je gospá pl. Ana Kallina, soproga g. deželnega predsednika, je v občnem zboru 22. dne u. m. enoglasno sklenilo, da pristopi k „avstrijskemu društvu rudečega križa" in da v tem smislu prenaredí svoja društvena pravila. V tem zboru je bil gospod baron Anton Codelli, ki je veliko let gospodarstvo družbenega premoženja ljudomilo oskrboval, za častnega uda izvoljen.

— (*Deželni predsednik vitez Kalina*) se je ta teden podal v važnih zadevah na Dunaj, od koder ga pa še ni nazaj.

— Prečastiti gospod Edvard Polak, dekan v Leskovcu, častni kanonik in predsednik kmetijske podružnice, je za zaslužno delovanje od presvitlega cesarja sprejel vitežki križ Franc Jožefovega reda.

— (*Na čast domači obrtniji.*) Dne 23. novembra smo imeli priliko v čitalniški dvorani občudovati blizu 4 metre dolg in 31 cm. širok kos idrijskih špic. Namenjene so za „albo" (mašno srajco), ali pa za prt na oltar. Delale so jih menda 3 kljekljarice blizo 7 mesecev. Tako velicega in krasnega dela Idrijčanke še niso zgotovile, odkar kljekljajo. Vsaka ped teh špic kaže drugo sliko. Med jako okusno izdelanimi ornamenti se vrsté cerkveni emblemi, kakor: ime Marije, ime Jezusovo, vera, upanje in ljubezen, monštranca, orodje Kristusovega trpljenja, papeževa tiara z dvema ključema in oljko obdana; dalje sta grba vojvodine kranjske in mesta idrijskega in pa grb z monogramom gospé Dragotine Lapajnove, podvzetnice tega vzorno izpeljanega dela, katero stane krog 200 gold. Na čast tej gospé moramo priznati, da ona s takim podvzetjem jako pospešuje domačo obrtnijo, ki se je poslednja leta zeló povzdignila. Čast in hvala pa tudi neutrudljivim delavnam, ki so po spretnosti izvršile čisto izvirno delo, za katero je baje zrisal obrazec gosp. F. Stegnar.

— (*Kuhnovcev*) tretji ali uprav drugi bataljon ima dospeti semkaj v nedeljo 7. dan t. m. ob $^3/_4$6. uri zjuraj in tu ostali bodo jeden ali dva dní. Sprejema kakor zadnjič se vé da ne bo, pač pa bode meščanski odbor ta bataljon pogostil na strelišči ravno tako, kakor prva dva.

— (*Zginil je*) g. Ivanetič, knjigovodja pri deželnem odboru; on je dobil odpusta za štiri tedne, ta odpust pa je minol uže 14. pr. m. Zdaj se nič ne vé, kje da je, le to se šliši, da je zapustil mnogo dolgov.

— (*France Bobek, potepuh iz Šiške in njegova ljubica Katra Dolinar, vlačuga tudi iz Šiške*), ki sta letos 9. maja v Lattermanovem drevoredu čevljarja Lojzeta Holcmana ubila in za kakih 10 gold. oropala, sta bila po tridnevni porotni obravnavi 19. dne t. m. od c. k. sodnije obsojena tako-le: ubijalec Bobek v težko ječo za vse svoje žive dni, Katra Dolinar pa kot vdeležnica ropomora za 4 leta v težko ječo. Poostrena je njuna kazen še s tem, da 9. dan maja vsacega leta ju zapró v temnico, da se spominjata svojega hudodelstva. Bobek je od konca do kraja tajil hudodelstvo.

— (*Goveja kuga*) je na Kranjskem še v 11 vaseh okraja litijskega, novomeškega, črnomeljskega, ljubljanskega in kamniškega; okuženih je 45 hlevov. Vgasnila je kuga v 46 vaseh. Za kugo je dosihmal pod zlo šlo 1204 goved, 281 ovac in 112 koz. — Na Štajarskem vsled razglaša ondašnje c. k. deželne vlade ni več kuge.

— (*Vabilo k besedi v narodni čitalnici*) v pondeljek 8. dne decembra. Program besedi je: 1) „**Sredstva ljubezni**“. Veseloigra v enem dejanji, po K. Treumanu poslovenil Anton Jeločnik. Osobe: Milan pl. Radoljski, odvetnik, gosp. Anton Jeločnik. — Olga, nečakinja njegova, gospá Drag. Jeločnikova. — Dr. Belski, zdravnik, gosp. Drag. Juvančič. — Klara, bivša odgojiteljica Olgina, gospica Pavlina Namretova. — Josip, sluga pri Radoljskem ***. — Dejanje se vrši na posestvu pl. Radoljskega blizo Ljubljane. — 2) „**Pri meni bodi**“. Burka s petjem v enem dejanji, nemški spisal C. A. Paul, poslovenil Jakob Alešovec. Godba od J. Conradija. Osobe: Vekoslav Rogič, posestnik, gosp. Anton Jeločnik. — Mina, njegova soproga, gospá Dragica Jeločnikova. — Gašpar Erjavček, gosp. Peregrin Kajzel. — Reza, Gašparjeva žena, gospica Pavl. Namretova. — Strežaj ***. — Dejanje se vrší na posestvu Rogičevem na deželi. — Začetek ob 7. uri zvečer. K tej besedi častite družbenike uljudno vabi

odbor čitalničin.

— Današnji dan moramo zabilježiti v naš list kot začetek hude zime, kajti R. gorkomer kazal je zjutraj včeraj nepričakovanih — 17 stopinj mraza!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev je po večdnevni razpravi sklenila postavo zoper govejo kugo, po kateri se 1. dan 1882. leta avstrijske meje proti Rusiji in Turčiji, iz katerih edino se trosi kuga v naše dežele, zapró tako, da se v prihodnje ne bodo smela več ruska in turšća goveda v Avstrijo uvaževati. Gosp. Pfeifer je v tej razpravi stavil predlog, da naj se uradna naznanila o kugi razglašajo v vseh deželnih jezicih, dr. Vošnjak je podpiral ta predlog, ki je bil ugovoru vladnega zastopnika sprejet.

— Gosp. Obreza z našimi in mnogimi drugimi poslanci vred je stavil do ministra za deželno brambo interpelacijo o zloglasnem c. k. ritmajstru in judu Abendrothu, ki samo v postojnskem in logaškem okraji revnim voznikom, ki so na njegovo vabilo šli v Bosno in Hercegovino, dolžuje 175.847 gold. Interpelacija, ki je v zbornici učinila veliko senzacijo, se glasi:

1. Kako se je moglo zgoditi, da je c. kr. êrar temu Abendrothu, ki je vendar uže tačas znan bil kot človek brez premoženja in za taka podvzetja popolnem nesposoben — kar bi se bilo dalo vsaj poizvedeti od dunajske policije, — kako, da je temu možu oddal velikansko to podjetje in sicer brez razpisa ofertov v vladinih ali druzih listih?

2. Ali hoče vlada pomagati ali učiniti, da gori navedeni vozniki iz Kranjskega ali Primorja svojo pošteno zasluženo voznino dobodo?

— Včeraj se je pričela debata o vojaški postavi. Poslanec Zeithammer je predložil poročilo večine odseka za vojaško postavo, ki predlaga nespremenjen sprejem vladne predloge, poslanec Rechbauer pa poročilo manjšine, ki dovoljuje sedanje stanje vojske za eno leto. Govorilo je včeraj uže sedem govornikov in sicer so za predlog odsekove večine govorili grof Rihard Clam-Martinic, Groholski, Matuš in Dzvonkovski. Zoper predlog večine in za Rechbauerov predlog so govorili Czedik, Schaup in knez Salm. Danes se debata nadaljuje.

— Proračun državni za leto 1880 se letos ne bode mogel dovršiti, zato bode vlada prosila državni zbor za dovoljenje, da bode smela v prvem četrtletji l. 1880. še na dalje davke in pristojbine pobirati.

— Delegaciji se bodo sešle na Dunaji dné 14. t. m. in tam ostale skupaj 8 dni.

— V odseku za denarni proračun so bili na vrsti vladni časniki. Iz poročila razvidimo, kako velikanske svote nas stanejo ti časniki. Tako stane „Wien. Zeitung“ 210.000 in „Prager Zeitg.“ celó 240.000 gold. na leto! Večina odseka je za to, da bi se dalo pri teh časnikih nekaj prihraniti. Vlada pa zagovarja potrebo uradnih časnikov. — Kedar pride proračun pred zbornico, se bo gotovo o stroških za te časnike kaj več spregovorilo.

Hrvaško. — Cesar je pomilostil znanega srbskega rodoljuba dr. Miletića, ki je bil od ogerske vlade brez vsakih dokazov obsojen zaradi veleizdaje na 5 let težke ječe. Ta cesarjeva milost se strinja s spravedljivim duhom, ki zdaj veje na Dunaji nasproti slovanskim narodom.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 3. decembra.

Včeraj Klun krepko ugovarjal levičarjem, zdaj Horst izvrstno govori skoraj dve uri; govornikov nad 12; upamo sprejetja sklepa splošne debate, jutri pa vojne postave.

Žitna cena

v Ljubljani 29. novembra 1879.

Hektoliter: pšenice domače 10 gold. 7 kr. — banaška 11 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. — kr. — soršice 7 gold. 93 kr. — rži 5 gold. 39 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 76 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.